

**МОЗ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА
(ВНМУ ІМ. М.І. ПИРОГОВА)**

Введено в дію

наказом ректора ЗВО

ВНМУ ім. М. І. Пирогова

від

21.10. 2025 № 188

Ректор ЗВО

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ТА УМОВИ ОБРАННЯ
ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН
У ВІННИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. М. І. ПИРОГОВА
(нова редакція)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради

ВНМУ ім. М. І. Пирогова

від 30.10. 2025 (протокол № 4)

Вінниця – 2025

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	1
2. Порядок формування каталогів та організаційно-методичне забезпечення вибору освітніх компонент	2
3. Процедура обрання дисциплін вільного вибору, порядок формування навчальних груп / потоків.....	7
4. Організаційні питання, документообіг, перезарахування кредитів	10
5. Прикінцеві положення.....	10
Додатки	12

Дане Положення розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом МОН України 15 травня 2024 року № 686, Статуту Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, «Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова», затвердженого Вченою радою 27.06.2024 (протокол № 11), введеного в дію наказом ректора Університету від 28.06.2024 № 77 та інших нормативно-правових актів.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

1.1. Положення про порядок та умови обрання вибірових дисциплін у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (далі – Положення) забезпечує реалізацію здобувачами освіти Вінницького національного університету ім. М.І. Пирогова (далі Університет) права на вибір освітніх компонентів відповідно до статті 62 Закону України «Про вищу освіту».

1.2. Положення формалізує процедури: формування каталогів вибірових дисциплін (далі – Каталог); доведення їх до здобувачів освіти (далі – ЗО); здійснення вільного вибору освітніх компонент здобувачами із сформованого переліку; організацію освітнього процесу за обраними дисциплінами; визнання результатів навчання за освітніми компонентами вільного вибору.

1.3. **Вибіркові дисципліни** – освітні компоненти вільного вибору, що передбачені освітньою програмою задля досягнення ЗО наступних цілей: реалізації права на формування індивідуальної освітньої траєкторії; покращення професійної та загальної підготовки в межах обраної спеціальності; поглибленого ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень, інновацій, перспектив розвитку галузі знань; можливості поглиблення й розширення результатів навчання, набуття додаткових компетентностей відповідно до вимог ринку праці. З урахуванням особливостей освітніх програм освітні компоненти вільного вибору можуть бути представлені не лише конкретними дисциплінами, а й вибіровими блоками/ комплексами професійного / практичного спрямування. Вибіркові дисципліни не повинні дублювати основні освітні компоненти програми за змістом, але можуть доповнювати і поглиблювати такі за обраною предметною областю / спеціальністю.

1.4. **Пререквізити вибірової дисципліни** – нормативні освітні компоненти, що включають необхідні знання, уміння, навички та інші компетентності, які

ЗО повинен опанувати до початку вивчення дисципліни вільного вибору за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

1.5. Обсяг вибірових освітніх компонентів становить не менше 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених конкретною освітньою програмою та навчальним планом (не менше ніж 10 % для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання) відповідно до пункту 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту».

1.6. **Каталог вибірових дисциплін** – систематизований перелік освітніх компонент вільного вибору, визначених варіативною складовою освітньої програми та навчальним планом за спеціальністю відповідно до галузі знань та рівня вищої освіти. Нормативна та варіативна складові освітньої програми формуються робочою (проектною) групою забезпечення спеціальності, склад якої затверджується наказом ректора Університету, під керівництвом гаранта освітньої програми відповідно до чинних нормативних актів та положень. За наявності відповідного Стандарту вищої освіти, ним регламентується нормативний зміст освітньої програми і визначається зміст освітніх компонент вільного вибору з дотриманням принципів академічної свободи. Каталоги формуються за професійним (фаховим) і загальним спрямуванням.

1.7. Каталоги вибірових дисциплін формуються за принципами студентоцентризму, альтернативності, актуальності, практичної спрямованості, інноваційності, відповідності галузі знань, рівню освіти, з урахуванням національних та регіональних потреб, дидактики вищої освіти. ЗО обирає вибірові дисципліни відповідно до освітньої програми і навчального плану, які визначають кількість і обсяг освітніх компонентів вільного вибору для відповідного року (семестру) навчання і представлені у відповідних каталогах професійного (фахового) та загального спрямування.

1.8. ЗО має право обирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти у відповідних каталогах професійного (фахового) спрямування, за погодженням з деканом факультету (директором навчально-наукового інституту, проректором ЗВО з науково-педагогічної та навчальної роботи, завідувачем аспірантури та докторантури) відповідно до чинного «Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова».

1.9. Вибіркові дисципліни, що були обрані ЗО, включаються до його індивідуального навчального плану і стають обов'язковими для вивчення. ЗО не рекомендується обирати дисципліни з інших навчальних планів, якщо результати вибору можуть спричинити академічну заборгованість через

відсутність необхідного рівня знань, умінь та навичок (невідповідність пререквізітам вибіркової дисципліни).

1.10. Окрім вибору освітніх компонент у межах варіативної частини освітньої програми, ЗО також може формувати індивідуальну освітню траєкторію шляхом обрання місця проходження практики, напрямку індивідуальної самостійної роботи, теми наукової (або кваліфікаційної) роботи та наукового керівника відповідно до чинних нормативних актів (положень) у ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

2. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ КАТАЛОГІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРУ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ

2.1. Обсяг кредитів ЄКТС, види аудиторних занять, форми контролю, рекомендована кількість вибірових дисциплін на навчальний рік визначаються відповідною освітньою програмою та навчальним планом.

2.2. У Каталог включаються навчальні дисципліни, що відповідають таким критеріям:

- кадрове забезпечення (відповідність науково-педагогічних / педагогічних працівників чинним ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності згідно з рівнем вищої освіти, предметною областю, галуззю знань за вибіровим освітнім компонентом; досвід викладання дисципліни);
- наявність анотації (за формою у Додатку 1) та презентації-анонсу вибірової дисципліни, що відображає її актуальність, практичну спрямованість, інноваційність, пререквізити;
- методичне забезпечення (підручники, посібники, методичні рекомендації, робоча програма, силабус тощо);
- інформаційне забезпечення (презентації лекцій, відео-матеріали, демонстраційні матеріали тощо);
- матеріально-технічне забезпечення (наявність обладнання / програмного забезпечення, навчальних лабораторій, симуляторів, баз практичного навчання тощо);
- затребуваність стейкхолдерами (актуальність освітньої компоненти з позицій відповідної галузі знань, напрямку наукових досліджень, попиту на відповідні компетентності на ринку праці, урахування регіональних потреб галузі);
- достатній рівень задоволеності ЗО якістю викладання дисципліни (відгуки студентів, результати анкетування відділом забезпечення якості та/або студентським самоврядуванням);
- каталог вибірових дисциплін повинен включати достатню кількість різноманітних освітніх компонент, які забезпечать можливість реального вибору відповідно до запитів здобувачів освіти.

2.4. Формування та оновлення Каталогів вибіркових дисциплін здійснюється за наступною процедурою:

2.4.1. Формування / оновлення Каталогів вибіркових дисциплін професійного (фахового) спрямування на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти організовує навчальний відділ під керівництвом проректора ЗВО з науково-педагогічної та навчальної роботи у наступному порядку:

- розробка первинного Каталогу вибіркових дисциплін професійного (фахового) спрямування відбувається при розробці нової освітньої програми, процедура формування і затвердження якої здійснюється відповідно до чинних нормативних актів та положень Університету (з розглядом і затвердженням Вченою радою Університету); планове оновлення Каталогів, як правило, відбувається при перегляді / редагуванні освітніх програм і навчальних планів (не рідше, ніж 1 раз на 2 роки), або за потребою;
- на факультетах і навчально-наукових інститутах створюються робочі групи для розробки / оновлення переліку навчальних дисциплін вільного вибору за відповідною спеціальністю під керівництвом гаранта освітньої програми (до складу робочих груп входять декани факультетів / керівники навчально-наукових інститутів, голови методичних комісій, представники відділу забезпечення якості, члени проєктних груп освітніх програм, у т.ч. ЗО);
- упродовж першого місяця навчального року кафедри, що пропонують вибіркові дисципліни, подають до навчального відділу анотований перелік дисциплін, з обґрунтуванням кадрового та методичного забезпечення;
- до завершення осіннього семестру навчальний відділ спільно з відповідним робочими групами здійснює експертизу наданих матеріалів, формує / редагує Каталоги вибіркових дисциплін професійного (фахового) спрямування і подає їх на розгляд Вчених рад факультетів / навчально-наукових інститутів, що рекомендують Каталоги до затвердження;
- навчальний відділ спільно з деканатами факультетів, навчально-наукових інститутів забезпечує актуалізацію Каталогів вибіркових дисциплін на наступний навчальний рік (як правило, до 1 квітня поточного навчального року) в інформаційній системі Університету (на відповідних вебсторінках факультетів, інститутів), розробляє / оновлює опитувальники (Google Forms) з переліком пропонованих вибіркових дисциплін, скоригованих відповідно до затверджених Каталогів;
- кафедри, що забезпечують викладання вибіркових дисциплін, розміщують / оновлюють на кафедральних інформаційних ресурсах презентації-анонси дисциплін, включених до відповідних Каталогів (як правило, до 1 квітня поточного навчального року);

- відділ забезпечення якості Університету проводить анкетування ЗО щодо якості надання освітніх послуг після завершення вивчення ними вибірових дисциплін (як правило, наприкінці поточного семестру або на початку нового семестру), інформація обговорюється на Вчених радах факультетів, навчально-наукових інститутів та Університету, за результатами обговорення надаються рекомендації стосовно формування переліку вибірових дисциплін на наступний навчальний рік.

2.4.2. Формування та оновлення Каталогів вибірових дисциплін на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (ступінь доктора філософії) організовує науковий відділ спільно з гарантими освітньо-наукових програм із дотриманням вищевказаного порядку, з урахуванням специфіки освітньо-наукових програм за спеціальностями, дослідницької тематики аспірантів, потреб наукових шкіл та особливостей організації освітнього процесу (згідно з чинними нормативними актами та положеннями, що регламентують підготовку докторів філософії).

2.4.3. Формування / оновлення загальноуніверситетського каталогу вибірових дисциплін організовує навчальний відділ спільно з завідувачем аспірантури та докторантури; гарантими освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, із дотриманням вищевказаного порядку. До загальноуніверситетського каталогу включаються освітні компоненти, опанування яких не вимагає особливих пререквізитів, є доступним для усіх ЗО (незалежно від спеціальності та рівня вищої освіти) і спрямовано на формування загальних компетентностей та їх складових, розвиток та удосконалення «soft skills», набуття нових компетентностей, навичок, вмінь. Загальноуніверситетський каталог вибірових дисциплін розглядається Центральною методичною комісією Університету і затверджується рішенням Вченої ради Університету.

3. ПРОЦЕДУРА ОБРАННЯ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ, ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ГРУП / ПОТОКІВ

3.1. Перед процедурою обрання вибірових дисциплін ЗО завчасно (упродовж навчального року) інформуються відповідальними особами (деканами факультетів, керівництвом навчально-наукових інститутів, науковим відділом (завідувачем аспірантури та докторантури) щодо порядку доступу та особливостей Каталогів вибірових дисциплін (за відповідним рівнем освіти та спеціальністю), процедури та термінів обрання дисциплін, особливостей подання заяв на вивчення вибірових дисциплін, умов формування академічних груп, актуальних інформаційних джерел для самостійного ознайомлення з презентаціями-анонсами, методичного забезпечення та розробників пропонованих вибірових курсів.

3.2. Кафедри, що забезпечують викладання вибірових дисциплін, за наявності запитів стейкхолдерів (ЗО, кураторів груп, деканів / директорів, роботодавців, керівництва Університету тощо) можуть проводити (у

позанавчальний час) презентації запропонованих для вибору освітніх компонент, анонсувати вибіркові курси через офіційні інформаційні канали Університету та кафедр.

3.3. Терміни, у які здійснюється процедура вибору навчальних дисциплін, визначаються і коригуються Університетом з урахуванням особливостей організації освітнього процесу на освітніх програмах відповідного рівня вищої освіти.

3.3.1. Для 3О першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти визначені наступні терміни обрання дисциплін:

- процедура обрання вибірових дисциплін 3О на наступний навчальний рік проводиться у весняному семестрі (як правило, до 1 травня) поточного навчального року;
- 3О першого року навчання (очна форма) реєструються на вивчення вибірових дисциплін на поточний навчальний рік на початку осіннього семестру (процедура обрання виконується в кінці вересня – на початку жовтня поточного навчального року), а вибір дисциплін на наступний навчальний рік відбувається у загальновизначені терміни;
- для 3О із скороченим терміном навчання (вступників на основі НРК5) формування вибірової складової індивідуального навчального плану в перші 2 роки навчання відбувається з урахуванням можливості визнання результатів навчання, що були отримані на попередньому рівні освіти;
- 3О із заочною формою навчання реєструються на вивчення вибірових дисциплін під час осінньої заліково-екзаменаційної сесії.

3.3.2. 3О третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (далі – аспіранти) обирають освітні компоненти із вибірового блоку спеціалізованих дисциплін циклу професійної підготовки при вступі до аспірантури, інші освітні компоненти вільного вибору - у терміни, визначені чинними нормативними актами та положеннями, що стосуються порядку підготовки та особливостей організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

3.4. Процедура вибору навчальних дисциплін реалізується через спеціалізовану інформаційну систему Університету і включає наступні етапи:

- реєстрація 3О для участі у процедурі обрання дисциплін;
- проведення процедури обрання дисциплін 3О шляхом заповнення опитувальників (як правило, у вигляді Google Forms) з переліком пропозицій, сформованих відповідно до затверджених Каталогів; тривалість етапу – не менше 1 тижня (контроль за участю 3О у процедурі вибору здійснюється деканатами / дирекціями);
- попереднє опрацювання результатів вибору дисциплін та попереднє формування академічних груп / потоків для їх вивчення (виконується

деканатом / дирекцією спільно з навчальним відділом за технічної підтримки Центру нових інформаційних технологій Університету);

- інформування ЗО щодо підтвердження їх вибору (із наступним формуванням відповідної групи) або щодо неможливості сформувати групу за конкретною обраною дисципліною із об'єктивних причин;
- у разі неможливості формування навчальної групи / потоку для вивчення конкретної дисципліни, ЗО надається можливість повторного вибору – із переліку дисциплін, що були обрані більшою кількістю здобувачів і за якими сформовані академічні групи;
- остаточне опрацювання результатів вибору дисциплін (фіксація результатів вибору, подання здобувачами відповідних заяв за відповідною формою (Додаток 2) та внесення інформації в індивідуальні навчальні плани ЗО; коригування складу академічних груп / потоків (виконується деканатами / дирекціями);
- усі етапи процедури обрання вибірових дисциплін аспірантами із наступним формуванням академічних груп організовує та контролює науковий відділ (завідувач аспірантури та докторантури).

3.5. Якщо ЗО не зміг з об'єктивних причин взяти участь у процедурі обрання дисциплін у визначені Університетом терміни, то він повинен звернутись у деканат / дирекцію (для аспірантів – у науковий відділ, до завідувача аспірантурою та докторантурою) із заявою і реалізувати своє право вибору із переліку тих дисциплін, за якими були сформовані академічні групи.

3.6. ЗО, який знехтував правом вільного вибору дисциплін або не визначився з їх переліком і не подав заявку у визначені терміни, буде записаний на вивчення тих освітніх компонент, які деканат / дирекція вважатиме необхідними для оптимізації кількісного складу навчальних груп / потоків.

3.7. За результатами проведених заходів деканатами / дирекціями (для аспірантів – завідувачем аспірантури та докторантури) формуються групи для вивчення вибірових дисциплін (за відповідною формою, зазначеною у Додатку 3) на наступний навчальний рік, що затверджуються відповідним наказом; інформація щодо обрання дисциплін та кількість сформованих груп надається у навчальний відділ для коригування робочих навчальних планів за відповідними освітніми програмами і формування навчального навантаження кафедр (як правило, до 1 червня поточного навчального року).

3.8. Формування академічних груп для вивчення вибірових дисциплін здійснюється із дотриманням оптимальної кількості ЗО для якісної реалізації освітнього процесу. Для вивчення дисциплін циклу загальної (соціально-економічної чи гуманітарної) підготовки група формується із 25-30 осіб, для вивчення дисциплін фундаментального (природничо-наукового), професійного чи практичного спрямування до групи включається 12-15 осіб,

відповідно. Малочисельною вважається група, наповненість якої складає менше 60% нормативної кількості ЗО.

3.9. Для вивчення вибірових дисциплін на третьому освітньо-науковому рівні, а також на окремих бакалаврських та магістерських освітніх програмах із малочисельним контингентом ЗО допускається формування міні-груп (до 5 осіб) із обрахуванням навчального навантаження викладача відповідно до чинних нормативних актів Університету.

3.10. Коригування складу / кількості навчальних груп упродовж навчального року / семестру може відбуватись з об'єктивних причин у такому порядку:

- якщо кількість ЗО у навчальній групі суттєво зменшилась і не відповідає нормативам, то за поданням деканату та/або навчального відділу дозвіл на викладання дисципліни із перерахунком навчального навантаження відповідної кафедри надає проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи;

- якщо наповненість навчальної групи з об'єктивних причин збільшилась і суттєво перевищує нормативи, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи може надати дозвіл на формування нової групи із коригуванням розкладу занять та перерахунком навчального навантаження (за поданням відповідної кафедри, навчального відділу та деканату).

3.11. ЗО в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення вибіркової дисципліни, включеної до його індивідуального навчального плану. Самочинна відмова від вивчення запланованої дисципліни спричиняє академічну заборгованість.

3.12. З об'єктивних причин ЗО може внести зміни до заявленої ним варіативної складової індивідуального навчального плану на наступний навчальний рік/ семестр. До початку нового навчального року / семестру ЗО повинен надати заяву декану факультету (керівнику навчально-наукового інституту, для аспірантів – завідувачу аспірантури та докторантури) з обґрунтуванням підстав для коригування варіативної складової індивідуального навчального плану. ЗО не може самочинно включати освітні компоненти до індивідуального навчального плану, без подання відповідної заяви і погодження з деканом або керівником навчально-наукового інституту (для аспірантів – завідувачу аспірантури та докторантури); у такому випадку вивчені вибірові дисципліни не будуть зараховані

4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ, ДОКУМЕНТООБІГ, ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ

4.1. За результатами обрання вибірових дисциплін відповідно до навчальних планів відповідних освітніх програм навчальний відділ готує накази про затвердження робочих навчальних планів, декани факультетів / керівники навчально-наукових інститутів готують накази про затвердження

персонального складу академічних груп / потоків. Для аспірантів відповідну документацію готує науковий відділ (завідувач аспірантури та докторантури).

4.2. Заяви ЗО та накази про формування груп на вивчення вибірових дисциплін зберігаються впродовж усього терміну навчання в деканаті відповідного факультету (дирекції навчально-наукового інституту, для аспірантів - в науковому відділі). Листи реєстрації на вибірові дисципліни, електронні форми, генеровані в інформаційній системі файли з підсумками вільного вибору зберігаються у вищевказаних структурних підрозділах Університету до закінчення навчального року, в якому вивчалися відповідні дисципліни, після чого знищуються.

4.3. У випадку поновлення, переведення ЗО перезарахування вибірових дисциплін проводиться відповідно до чинного «Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці» Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

4.4. Перезарахування кредитів вибірових дисциплін, здобутих під час академічної мобільності, відбувається відповідно до чинного «Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова».

4.5. Результати навчання, отримані шляхом неформальної та інформальної освіти, можуть перезараховуватись при вивченні вибірових дисциплін відповідно до чинного «Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова».

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Дане Положення затверджується Вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора закладу вищої освіти.

5.2. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції Вченою радою Університету і вводяться в дію наказом ректора закладу вищої освіти.

5.3. Із затвердженням нової редакції Положення, попередня редакція Положення втрачає чинність.

ФОРМА анотації навчальної дисципліни вільного вибору

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« _____ »

(назва дисципліни)

Кафедра, яка забезпечує викладання	
Спеціальність	
Рівень вищої освіти	
Курс	
Обсяг (кредити ЄКТС)	
Мова викладання	
Пререквізити (вимоги до початку вивчення дисципліни)	
Предметна галузь (що буде вивчатись) та основні завдання	
Практичні навички, які можна здобути, можлива сфера їх застосування	
Форма підсумкового контролю	
Інформаційне забезпечення (посилання на інформаційні ресурси кафедри)	

ЗРАЗОК заяви здобувача освіти на включення до індивідуального плану дисциплін вільного вибору

Декану / Директору ННІ _____

Студента _____ курсу _____ групи

(прізвище, ім'я та по батькові (за наявності))

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 20__ / 20__ н.р.
такі дисципліни вільного вибору:

1. _____
2. _____
3. _____

Дата

Підпис

Завідувачу аспірантури та докторантури

Аспіранта кафедри _____

(прізвище, ім'я та по батькові (за наявності))

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 20__ / 20__ н.р.
такі освітні компоненти вільного вибору:

1. _____
2. _____
3. _____

Дата

Підпис

СПИСОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ _____ ГРУПИ

на вивчення вибіркової дисципліни

« _____ »

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____

Староста _____ групи _____